

доповідача, незначну увагу приділяли аналізу змісту відповіді; також було встановлено, що такий критерій оцінки правдивості як міміка однаково часто називали досліджувані всіх груп.

Висновки. Можна зробити такий висновок, що більш дієвими методами детекції брехні у реальних умовах є аналіз вербальної складової та способів подання інформації, а не невербальних проявів, що спростовує загальноприйняту точку зору про інформативність невербальних ознак в детекції брехні.

Перспективи подальших досліджень. Перспективними напрямками досліджень є проведення більш ґрунтовного вивчення окремих способів детекції та їх ефективності, а також виявлення особистісних чинників успішності детекції.

Список використаної літератури.

1. Майорчак, Н. М., (2015), Вплив особистісних якостей студентів на розуміння брехні як соціально-психологічного феномену. Психологічні перспективи: зб. наук. праць Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, Луцьк, Вип. 26, С. 199-208.
2. Экман, П., (1999), Психология лжи, Питер, Санкт-Петербург, 272 с.

ФОРМУВАННЯ САМООЦІНКИ ПІДЛІТКІВ В УМОВАХ СУЧАСНОГО СОЦІАЛЬНОГО ПРОСТОРУ

УДК 159.92

*Власова І. В.,
студентка спеціальності 053 «Психологія»,
освітнього рівня «Магістр»,
КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»*

Актуальність дослідження. Актуальність розгляду особливостей формування самооцінки підлітків полягає у динамічній зміні умов сучасного соціального та технологічного простору, який впливає на психіку осіб підліткового віку та їх якісне бачення себе як особистості. Сьогодні, соціальне спілкування підлітків значною мірою проходить у віртуальному середовищі, де є свої особливі механізми соціальної взаємодії та соціального схвалення. Тому, розуміння цих механізмів дозволить підвищити ефективність формування самооцінки підлітків.

Метою даної публікації є висвітлення основних теоретичних положень щодо формування самооцінки особистості підліткового віку.

Короткий аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми. Над питанням самооцінки підлітків працювали А.С. Харченко, Н.П. Дічек, Т.Ю. Круцевич, О.Ю. Марченко, О.О. Мітічкіна та О.А. Перепелиця. Зокрема, Н.П. Дічек детально вивчав надбання українських психологів у

галузі індивідуального навчання і виховання підлітків в системі української школи (Дічек, Н.П., 2016).

Виклад основного матеріалу. Підлітковий вік є чи не найважливішим періодом розвитку особистості, який визначає долю людини і формує її роль та характер функціонування в соціальному середовищі. Цей період можна порівняти з роздоріжжям в індивідуальній історії життя людини, де особистість вибирає свій шлях та формує образ свого дорослого «Я». Досить нелегко доводиться підліткам, коли їх дорослішання проходить в умовах, які випробовують їх емоційну, пізнавальну та світоглядну сторони. Такі умови можуть бути зумовлені кризами в сімейній, економічній, соціальній, політичній, культурній, ціннісній, міжособистісній та сімейній сферах (Хулеева, О.В., 2008). Водночас, в умовах глобалізації соціокультурних цінностей, стрімкого розвитку інформаційних технологій та значної включеності особистості у віртуальний простір, варто зауважити, що підлітки зустрічаються з великим вибором можливостей самовиразитись, самоідентифікуватись, самоствердитись та самозорієнтуватись у розумінні своєї як індивідуальної, так і соціальної сутності. Нажаль, соціальний простір підлітків, який збагачений можливостями інформаційних технологій, містить багато небезпек та засобів негативного впливу на формування самооцінки.

В одному з іноземних лонгітюдних досліджень (Marshall, S.L., 2015) науковці вказують на те, що самопорівняння себе з іншими спонукає підлітків до відчуття внутрішніх сумнівів у собі, що у свою чергу знижує самооцінку та їх психічне здоров'я. Згідно цих досліджень, які зробили австралійські вчені на основі залучення більше ніж 2 тис. підлітків, самоспівчуття допомагає конструктивному сприйняттю внутрішніх сумнівів стосовно себе та негативної самооцінки, що підвищує їх здатність до збереження стійкої психіки. С. Маршал визначає самоспівчуття, як властивість особистості щодо доброго ставлення до самого себе, розуміння важливості власних зусиль в контексті спільного людського досвіду та чіткого усвідомлення власних неприємних думок та відчуттів в ситуаціях переживання емоційного болю та невдачі (Marshall, S.L., 2015). Вчені застерігають, що нездатність особистості підлітка проявляти самоспівчуття в тяжкі моменти може вилитись у низьку самооцінку. Таким чином, низька самооцінка створює ризики для небажаних поведінкових, пізнавальних, та соціальних наслідків, а саме: погіршення психічного здоров'я, можливість виникнення суїцидальних намірів в майбутньому та неможливість створювати позитивні соціальні стосунки для взаємодопомоги. Отже, автори даного дослідження вказують на важливість формування навичок самоспівчуття, які допомагають підліткам конструктивно реагувати на виклики середовища та недоліки у сприйнятті себе, у порівнянні з іншими.

В українській педагогічній психології розглядають самооцінку як складову самосвідомості підлітків, поряд з якою також називаються такі

складові як домагання, самокритичність, саморегуляція (Дічек, Н.П., 2016). Саморегуляція розглядається як значний важіль формування самооцінки. Також варто зауважити, що як іноземні так і вітчизняні науковці-психологи значною мірою апелюють до процедури самопорівняння власних можливостей, статусу, значимості, прийняття у соціальному середовищі, що в подальшому проявляється у формуванні рівня домагань. Відомо, що провідною діяльністю підлітка є спілкування з однолітками та участь у суспільно-корисній діяльності. Тому, ми можемо зробити висновок, що самооцінка підлітка формується в контексті розвитку його самосвідомості та здатності до саморегуляції, яка дозволяє йому пробачати собі свої невдачі, боротися за власну значущість, виділяти себе як особливого члена суспільства, та, врешті-решт, приймати себе з повним усвідомленням сильних та слабких сторін власної особистості. Таким чином, на рис. 1 ми пропонуємо орієнтовну модель формування самооцінки підлітка:

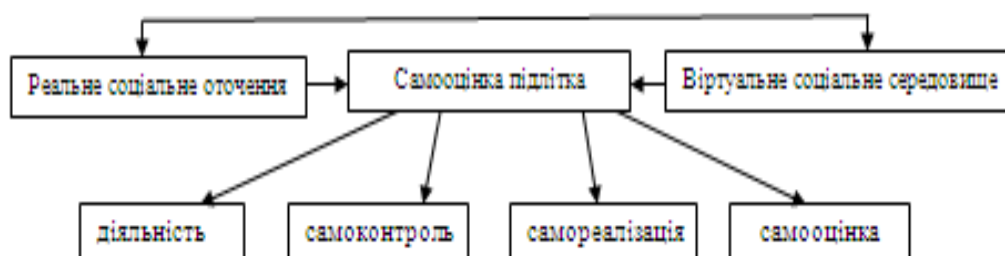

Рис.1. Модель формування самооцінки як показника самосвідомості підлітка

У зазначеній моделі ми наводимо формування самооцінки підлітка в контексті соціального середовища, де самосвідомість розвивається через усвідомлення власних домагань, здатності їх досягнути, оцінити власний успіх, справитись з своїми невдачами, що потім проявляється у переналаштуванні самосвідомості. Сьогодні ми можемо спостерігати як підлітки активно діляться подробицями свого життя в соціальних мережах. Вони добровільно розміщують свої світлини, відеозаписи, коментарі подій, посилання на цікаві джерела інформації, інформують про виникнення романтичних стосунків, та про те, як вони проводять своє дозвілля. В соціальних мережах є два основних засоби, які вони використовують для оцінки змісту розміщеної інформації: коментування та маркувальне схвалення (так звані лайки). Останні відображають накопичувальну статистику популярності певного змісту, що дає підліткам можливість віддзеркалити ставлення соціального середовища до їх особистості. Деякі підлітки створюють свої віртуальні відеожурнали, де аналізують свою популярність та прийняття соціальним середовищем за допомогою статистики переглядів, характером коментарів та кількості схвалень.

Висновки. Теоретичний та емпіричний аналіз проблеми дозволяє стверджувати, що самооцінка підлітків в сучасному суспільстві формується під впливом різних джерел соціального середовища. Зазначене по-різному слугує основою для розвитку самокритики та самоаналізу підлітка, які проходять через призму саморегуляції ним власних переживань, досягнень.

Перспективи подальших досліджень. Подальші дослідження повинні бути спрямовані на вивчення єдності впливу реально-соціального та віртуально-соціального середовища на формування самооцінки та ціннісних орієнтирів підлітків.

Список використаної літератури.

1. Хулеева, О. В., (2008), Психология подростка: учебное пособие, «Академия», Москва, 160 с.
2. Marshall, S.L., Parker, P.D., Ciarrochi, J., Sahdra, B., Jackson, C.J., & Heaven, P.C., (2015), Self-compassion protects against the negative effects of low self-esteem: A longitudinal study in a large adolescent sample. *Personality and Individual Differences*, V. 74, С. 116-121.
3. Дічек, Н.П., (2016), Надбаня українських психологів у галузі індивідуалізації шкільного навчання у 1960-1980-ті роки. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету, Серія: Педагогічні науки*, № 133, С. 48-55.

ВПЛИВ ОПЕРАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА НА ВИНИКНЕННЯ КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЙ У ПРОФЕСІЙНОМУ КОЛЕКТИВІ УДК 316.455

*Волкова О. Ю.,
студентка спеціальності 053 «Психологія»,
освітнього рівня «Магістр»,
КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»*

Постановка проблеми. Одним із актуальних моментів міжособистісної взаємодії у професійному колективі є періодичне виникнення конфліктних ситуацій, як індикаторів успішності такої взаємодії або розбалансованості дій її членів щодо один одного. Розглядаючи професійний колектив, як замкнену систему, важливим залишається кількість та інтенсивність зовнішніх впливів на даний механізм виконання виробничих задач. Таким чином, виникає таке поняття як операційне середовище та необхідність вивчення його впливу на виникнення та тривалість конфліктів.

Короткий аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема виникнення конфліктів та її дослідження бере свій початок ще з часів античних мислителів. Ще Епікур, Платон та Арістотель займались